

Det miljövänliga biobränslet

Det är inte alla som håller med om att en ökad biobränsleanvändning främjar miljön. Vi hör att vissa grupper är oroliga för att biobränsleuttag från skogen medför att den biologiska mångfalden är i fara, att rökgasutsläppen från främst småskalig eldning är hälsovadlig, att uttag av biobränslen från områden som är cesiumbesmittade sedan kärnkraftolyckan i Tjernobyli kan medföra en spridning av reaktivt material, att import av biobränsle är miljöfarlig, etc, etc. Ibland får man nästan intrycket av att det är bättre att använda icke förnybara energikällor som kol, olja, naturgas och kärnkraft.

När man tänker efter förstår man dock att protesterna i huvudsak har sin grund i att man vill förhindra att den politiska biobränslefrågningen ska få branschen att drabbas av hybrid. Dvs att man slutar att handla med förnuft, att vara miljötillvänd och att satsa på långsiktig bärkraft. Med andra ord att man överger den strategi som har gett hela branschen dess stora erkännande. Självklart ska vi ta oron på allvar och undersöka om vårt handlande behöver korrigeras. Låt oss närmare studera ovanstående punkter i tur och ordning.

Bioenergin och den biologiska mångfalden

Under våren har medierna förmedlat en stor oro från olika organisationer över hur livet i skogen kommer att utvecklas vid ett ökat biobränsleuttag. Man är rädd för en "damm-sugning", vilket torde betyda att torrakor, lågor, lövkärrsbuskage och lövträd blir biobränsle samt att andra för faunan viktiga miljöer utarmas.

Nedanstående kommentarer är ett sammandrag av skrifter från Anna Lundborg på Vattenfall Utveckling, Projekt Bioenergi och från professorerna Per Olov Nilsson och Göran Lönnér på SLU.

Uttag av avverkningsrester av barrträd, som är den stora potentialen, och återföring av aska bedöms som rätt okontroversiellt. Avverkningsrester av barrträd har ett minimalt värde som livsmiljö för rödlistade arter och kan därför gärna tas som bränsle. Däremot ska man spara det som verkligen är värdefullt för småkryp, svamp etc såsom gammal grov död ved, mest stamved, gamla träd etc, liksom alla nyckelbiotoper.

*Kent Nyström,
verkställande ledamot i
Svenska Bioenergi-
föreningen.*

Mats Forslund som för Världsnaturfondens räkning under de senaste sex åren har studerat olika skogsbruksåtgärders inverkan på fågelfaunan säger att "det med små förändringar i vilka träd man tar bort går att skapa en struktur i skogen som möjliggör för många fåglar att leva kvar där". Studien är alltså inte direkt inriktad på bioenergiuttag men pekar på betydelsen av att jord- och skogsbruket generellt tar särskild hänsyn till fågelfaunan i sina skötselprogram. Frågan om hur avvägningen mellan effektivt skogsbruk och god miljövärd ska utformas är för närvarande föremål för förhandlingar mellan representanter för skogsbruk respektive naturvårdsintressen. Resultatet förväntas ligga till grund för en miljöcertifiering av skogsbruk.

Det är naturligt att ornitologer och ekologer oroas, när det talas om storsatsningar på bioenergi, främst trädbränslen. Men det är synd att man inte tar reda på hur trädbränsleuttag går till och heller inte följer med vad som sker i skogsbruket, när det gäller miljö- och naturvård. När nya skogsvårdslagen tillkom år 1992, jämfördes i portalparagrafen naturvårdsmålen och produktionsmålen för skogsbruket. Naturvårdens ställning lyftes med andra ord fram till första rang. Genomförandet har knappt 5 år på nacken, men man kan redan se ett helt annat skogsbruk växa fram än tidigare. Fröträd och skärmar har ökat starkt i omfattning, evighetsträd och boträd sparas, sly och buskar lämnas på hyggena. S k nyckelbiotoper inventeras och sparas både som bestånd och som små parceller. I surdrag, skogsbryn och liknande undviker man avverkningar över huvud taget.

Ett intensivare skogsbruk behöver inte nödvändigtvis innebära ökad belastning på skogsekosystemet. Tvärtom kan det underlätta skogsvårdsåtgärderna och ge oss möjligheter att kompensera för negativa effekter från andra delar av industrisamhället, t ex från fossilbränsleanvändningen som drabbar via surt regn och övergödning.

Småskalig vedeldning och miljön

Naturvårdsverket fick 1995 i uppdrag av regeringen att, i samråd med NUTEK och Boverket, utarbeta skärpta utsläppskrav för villapannor, kaminer och liknande anordningar. Rapporten "Åtgärder för att minska utsläpp från småskalig vedeldning" är nu fram till den 20 maj 1997 ute på remiss. I rapporten föreslås skärpta utsläppskrav dels för nya anläggningar och dels för befintliga.

Slutsatsen av rapporten är att skärpta generella föreskrifter föreslås för att säkerställa att endast "miljögodkända"

anläggningar installeras (även vid utbyte) att fortsatt stöd till ackumulatortank föreslås att kommunerna föreslås få ett ökat ansvar för att en "miljögodkänd" anläggning skall få användas för att täcka hela uppvärmningsbehovet.

När regelverket träder i kraft kommer vi att få en miljövänlig, småskalig eldning även i de fall den tidigare inte höll måttet.

Cesiumbesmittat biobränsle

Genom Gävle Energis ansökan om att få uppföra en biobränsleledad anläggning som ska förses med bränsle från trakter, som ut-sattes för kärnkraftsnedfall i samband med Tjernobyliolyckan, har rubricerade fråga aktualiserats. Det är nu dags att en gång för alla utreda den eventuella risken med att nyttja skogsprodukter från exempelvis norra Uppland och Gästrikland. Varför inte bilda en grupp bestående av Statens Strålskyddsinstitut, Gävle Energi och Vattenfall, som representanter för energibranschen samt Skogforsk och/eller SLU, som representanter för skogsnäringen. Resultatet av gruppens ansträngningar skall ge oss den information vi behöver för att eliminera de negativa konsekvenserna av kärnkraftsnedfallet.

Importerat biobränsle

Oron på den här punkten bottnar mest i faran för import av oönskade föroreningar. Här måste Naturvårdsverket, som är tillsynsmyndighet, ha regler som garanterar att miljöfarligt avfall inte slinker igenom som biobränsle och därmed förstör dess image av ett miljövänligt framtidsbränsle. Min uppfattning är att Naturvårdsverket klarar denna uppgift.

Slutsats

Med våra 87 TWh/år är biobränslet redan en faktor att räkna med. Att vara stor förpliktar. Vi får inte göra misstag som äventyrar miljö, effektivt energiutnyttjande eller annat resursslöseri. Vi har naturligtvis inte för avsikt att göra detta heller. Misstag kan dock begås. Det bästa sättet att undvika dessa är att sprida information om de mest optimala metoderna att framställa, transportera, hantera och använda bränslet. Då verksamheter förändras är informationsbehovet stort. Ovan begär vi hjälp av myndigheter och andra att skingra vår tveksamhet. Men vi måste också själva söka riktiga lösningar. Jag lovar att vi på SVEBIO ska göra allt för att vidarebefordra all adekvat kunskap vi lyckas få tag på.

Hälsningar Kent Nyström